

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VIII KADENCJA**

Warszawa, dnia 6 lutego 2015 r.

Druk nr 831

**MINISTERSTWO
SPRAW WEWNĘTRZNYCH
Sekretarz Stanu
Grzegorz Karpiński**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Szanowny Panie Marszałku,

Działając na podstawie art. 84 *ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. poz. 628, z późn. zm.)*, w załączeniu uprzejmie przekazuję dokument zawierający ocenę jej funkcjonowania w okresie od dnia 5 czerwca 2013 r. do dnia 5 czerwca 2014 r.

Z wyrazami szacunku

(-) Grzegorz Karpiński

Ocena funkcjonowania przepisów ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej

I. Wstęp.

Z dniem 5 czerwca 2013 r. weszła w życie *ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. poz. 628, z późn. zm.)*, zwana dalej „ustawą”, która w sposób kompleksowy reguluje użycie i wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego i broni palnej.

Zasadniczym celem ustawy było wykonanie orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego RP¹, w świetle których **określenie rodzajów środków przymusu bezpośredniego oraz przesłanki użycia tych środków wskazujące, w jakich okolicznościach może to nastąpić, należą do materii ustawowej**. Zgodnie bowiem z Konstytucją RP **tylko przepisy ustawy mogą pozwalać na ingerencję w wolność osobistą**. W myśl art. 41 ust. 1 Konstytucji również **postępowanie organów stosujących te środki musi być określone wyłącznie w ustawie**.

Ponadto, ustawa regulując w jednym akcie prawnym całą materię związaną ze stosowaniem środków przymusu bezpośredniego i broni palnej, porządkuje i ujednolica ten obszar prawa. Do dnia wejścia w życie ustawy, przepisy znajdowały się w kilkudziesięciu aktach prawnych.

Ustawa określa:

- katalog podmiotów uprawnionych do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej;
- jednolity, zamknięty katalog środków przymusu bezpośredniego, w tym również ujednolica ich nazewnictwo;
- przypadki użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej;
- zasady użycia lub wykorzystania broni palnej i środków przymusu bezpośredniego,
- postępowanie przed i po użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego i broni palnej;
- zasady dokumentowania użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej.

¹ W wyroku z dnia 17 maja 2012 r. (K 10/11) TK orzekł, że przepisy ustaw: o Policji, o Straży Granicznej, o Żandarmerii Wojskowej wojskowych organach porządkowych, o Służbie Celnej, o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Agencji Wywiadu, o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, w zakresie w jakim delegują do uregulowania w rozporządzeniach materię dotyczącą stosowania środków przymusu bezpośredniego są niezgodne z art. 41 ust. 1, art. 31 ust. 3 oraz z art. 92 ust. 1 Konstytucji. Podobny wyrok TK wydał w dniu 26 marca 2013 r. - w odniesieniu do ustawy o Biurze Ochrony Rządu i o Służbie Więziennej (K 11/12).

Ustawa swoim zakresem obejmuje 23 podmioty. Uprawnienia poszczególnych formacji do użycia lub wykorzystania poszczególnych środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej, zgodnie z przyjętą konstrukcją, wynikają z ustaw zawierających przepisy ustrojowe tych podmiotów.

Na mocy art. 84 ustawy, minister właściwy do spraw wewnętrznych został zobowiązany do dokonania oceny funkcjonowania ustawy, w szczególności w zakresie zasadności i skuteczności rozwiązań w niej przewidzianych, po upływie 12 miesięcy od dnia jej wejścia w życie.

W celu dokonania oceny funkcjonowania przepisów ustawy, wystąpiono o opinie i dane do podmiotów, w których uprawnieni do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej pełnią służbę lub są zatrudnieni, albo do organów nadzorujących takie jednostki, tj.:

- 1) Kancelarii Sejmu RP (Straż Marszałkowska);
- 2) Ministerstwa Obrony Narodowej (Służba Wywiadu Wojskowego, Służba Kontrwywiadu Wojskowego, Żandarmeria Wojskowa, wojskowe organy porządkowe);
- 3) Ministerstwa Sprawiedliwości (Służba Więzienna, pracownicy zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich);
- 4) Ministerstwa Edukacji Narodowej (Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze);
- 5) Ministerstwa Środowiska (Straż Parku, Straż Leśna);
- 6) Ministerstwa Finansów (Służba Celna, kontrola skarbową);
- 7) Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (Straż Ochrony Kolei, Inspekcja Transportu Drogowego);
- 8) Policji;
- 9) Straży Granicznej;
- 10) Biura Ochrony Rządu;
- 11) Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- 12) Agencji Wywiadu;
- 13) Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
- 14) Wojewodów (Państwowa Straż Łowiecka, Państwowa Straż Rybacka, strażnicy straży gminnych (miejskich), członkowie służby porządkowej, o których mowa w *ustawie z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 611)*).

W odniesieniu do pracowników ochrony uprawnionych do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej na podstawie przepisów *ustawy*, przeprowadzono konsultacje z organizacjami zrzeszającymi agencje ochrony, tj. Polskim Związkiem Pracodawców „Ochrona” oraz Polską Izbą Ochrony.

Ocena przepisów *ustawy* obejmuje okres jej funkcjonowania od 5 czerwca 2013 r. do 5 czerwca 2014 r. i dotyczy w szczególności następujących zagadnień:

- 1) czy przepisy *ustawy* wyczerpująco i precyzyjnie regulują omawianą dziedzinę spraw;
- 2) czy przepisy *ustawy* są zrozumiałe, czy też występują problemy z ich stosowaniem;
- 3) czy katalog przyznanych środków przymusu bezpośredniego, przypadków ich użycia, jak również katalog przyznanych przypadków użycia lub wykorzystania broni palnej są adekwatne i proporcjonalne do realizowanych zadań;
- 4) wprowadzenia regulacji dotyczących użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego w policyjnych izbach dziecka (adekwatność katalogu środków przymusu

bezpośredniego, realizacja obowiązku powiadamiania sędziego rodzinnego albo sądu rodzinnego)- dotyczy tylko Policji;

- 5) zasad wydawania broni palnej funkcjonariuszom wchodzącym w skład pododdziału zwartego - dotyczy tylko Policji;
- 6) innych uwag, propozycji nowelizacji ustawy.

Ponadto, w celu zobrazowania skali użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej przez uprawnionych, przy uwzględnieniu kwestii, które budziły szczególne zainteresowanie na etapie prac nad projektem regulacji, przedstawione zostały dane na temat:

- 1) liczby przypadków użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego przez uprawnionych (o ile przepisy nakładały obowiązek prowadzenia statystyk w tym zakresie);
- 2) przypadków użycia lub wykorzystania przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, z uwzględnieniem liczby przypadków użycia lub wykorzystania tego środka oraz skutku jego użycia lub wykorzystania;
- 3) przypadków użycia środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w policyjnej izbie dziecka, z wyodrębnieniem liczby przypadków, rodzaju użytego środka przymusu bezpośredniego, skutku użycia środka przymusu bezpośredniego - dotyczy tylko Policji;
- 4) liczby przypadków użycia lub wykorzystania broni palnej, z uwzględnieniem:
 - przypadków uzasadnionego i nieuzasadnionego użycia broni palnej, z uwzględnieniem skutków jej użycia;
 - przypadków uzasadnionego oraz nieuzasadnionego wykorzystania broni palnej.
- 5) liczby postępowań dyscyplinarnych/karnych prowadzonych w związku z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego oraz broni palnej, ze wskazaniem rodzaju środka przymusu bezpośredniego i ewentualnego sposobu zakończenia postępowania;
- 6) liczby przypadków, w których udzielona została pomoc psychologiczna lub prawna w związku z użyciem środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej.

II. Ocena funkcjonowania przepisów ustawy.

Na podstawie opinii uzyskanych w toku konsultacji, można uznać, że przepisy ustawy w sposób wyczerpujący i precyzyjny regulują zagadnienia w niej zawarte. Nie wystąpiły także większe problemy związane z ich interpretacją, czy też stosowaniem. Pozytywna opinia w tym zakresie została wyrażona m.in. przez Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Środowiska, Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Ministerstwo Edukacji Narodowej², Centralne Biuro Antykorupcyjne, Agencję Wywiadu, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policję³, Straż Graniczną⁴, Biuro Ochrony Rządu, Polski Związek Pracowników „Ochrona”.

² Na zlecenie MEN ankietę na temat oceny funkcjonowania przepisów ustawy przeprowadził Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE) wśród dyrektorów Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych. Zaproszenie do wypełnienia ankiety wysłano do 92 dyrektorów MOW. Zwrotnie otrzymano 51 wypełnionych ankiet, co stanowi 55% ogółu funkcjonujących ośrodków MOW. Dla 46 respondentów, co stanowi 90,2% ogółu badanych przepisy ustawy wyczerpująco i precyzyjnie regulują kwestie związane ze stosowaniem środków przymusu bezpośredniego. Na pytanie, czy przepisy ustawy są zrozumiałe, 98% respondentów (50 MOW) udzieliło pozytywnej odpowiedzi. Odnośnie kwestii dotyczącej problemów ze stosowaniem przepisów ustawy, 86% respondentów (44 ośrodki) nie zgłosiło uwag.

³ W początkowym okresie obowiązywania ustawy, w Policji pojawiły się nieliczne wątpliwości w zakresie prawidłowego rozumienia niektórych przepisów, w szczególności odsyłających do innych ustaw oraz regulujących przypadki użycia broni palnej. W związku z powyższym, w KGP przygotowano opracowanie pn. „Uprawnienia funkcjonariusza Policji w zakresie użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej”, które zostało skierowane do wszystkich policjantów. Jak

Katalog przyznaných środków przymusu bezpośredniego i przypadków ich użycia lub wykorzystania oraz katalog przypadków uzasadniających użycie lub wykorzystanie broni palnej zostały uznane za adekwatne, proporcjonalne i wystarczające dla zapewnienia skuteczności realizowanych zadań m.in. przez: Ministerstwo Obrony Narodowej, Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Edukacji Narodowej⁵, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Biuro Ochrony Rządu.

Odnosząc się do użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego w policyjnych izbach dziecka, wskazać należy, że przepisy ustawy ograniczyły katalog środków przymusu bezpośredniego możliwych do użycia w PID. Niemniej Policja nie zgłosiła potrzeby jego rozszerzenia, uznając obecne środki za wystarczające.

Również w obszarze obowiązku powiadamiania sędziego rodzinnego o użyciu środków przymusu bezpośredniego wobec nieletniego umieszczonego w PID, jak również użycia lub wykorzystania broni palnej przez funkcjonariuszy Policji wchodzących w skład pododdziału zwartego nie zgłoszono potrzeby wprowadzania zmian legislacyjnych.

Podsumowując przeprowadzoną w resorcie spraw wewnętrznych analizę zgłoszonych w toku konsultacji uwag i propozycji, dalszym pracom legislacyjnym mogą zostać poddane, w szczególności postulaty dotyczące:

1. Rozszerzenia uprawnienia Policji do wykorzystania broni palnej w przypadku konieczności zatrzymania pojazdu, w którym znajdują się osoby, wobec których istnieje możliwość użycia broni palnej, a działanie tego pojazdu nie zagraża życiu lub zdrowiu uprawnionego lub innej osoby. Zgodnie z art. 47 ust. 1 pkt 1 ustawy, broń palną można wykorzystać w celu „zatrzymania pojazdu, jeżeli jego działanie zagraża życiu lub zdrowiu uprawnionego lub innej osoby lub stwarza zagrożenie dla ważnych obiektów, urządzeń lub obszarów”. Powyższe prowadzi do sytuacji, w której zgodnie z przepisami ustawy uprawniony może użyć broni palnej wobec osoby, natomiast nie ma możliwości wykorzystania jej do zatrzymania pojazdu, w którym ta osoba się znajduje, ponieważ działanie tego pojazdu nie zagraża życiu lub zdrowiu uprawnionego lub innej osobie;
2. Rezygnacji z przypadku użycia przez policjantów środków przymusu bezpośredniego w celu ujęcia osoby (art. 11 pkt 10 ustawy). W odniesieniu do Policji uprawnienie to odnosiło się wyłącznie do ujęcia osób nieletnich. W ustawie o zmianie ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich oraz niektórych innych ustaw, sformułowanie „ujęcie” zostało zastąpione zwrotem „zatrzymanie”. Wobec powyższego pozostawienie policjantom uprawnienia do zatrzymania osoby, o którym mowa w art. 11 pkt 11 ustawy, będzie adekwatne do realizowanych zadań;
3. Możliwości użycia kasku zabezpieczającego po uprzednim założeniu wszystkich typów kajdanek (zespólnych, zakładanych na ręce czy też nogi)⁶;

wskazała KGP, z opinii jednostek organizacyjnych Policji wynika, że stało się ono bardzo pomocnym narzędziem w samokształceniu.

⁴ Straż Graniczna wyrażając pozytywną opinię zwróciła jednak uwagę na sygnalizowaną w trakcie prac legislacyjnych nie w pełni satysfakcjonującą czytelność i przejrzystość niektórych przepisów, wynikającą w szczególności z kompleksowego uregulowania w jednym akcie stosowania środków przymusu bezpośredniego i broni palnej aż przez 23 podmioty, liczne odesłania zarówno w ramach ustawy, jak również do innych regulacji prawnych.

⁵ Katalog przyznaných środków przymusu bezpośredniego został uznany za adekwatny i proporcjonalny przez 45 respondentów, tj. 88%.

⁶ Zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy „Kasku zabezpieczającego używa się w celu zapobieżenia samookaleczeniu głowy, po uprzednim założeniu pasa obewładniającego jednoczęściowego lub kaftana bezpieczeństwa albo kajdanek na ręce trzymane z tyłu”. Proponowany zapis umożliwiałby stosowanie kasku zabezpieczającego przy użyciu wszystkich typów kajdanek (zespólnych, zakładanych na ręce czy też nogi). Wskazać należy, że kask zabezpieczający ma za zadanie w szczególności „chronić” osobę zatrzymaną przed aktami samookaleczenia, a nie powodować dodatkowych niedogodności w wyniku użycia wymienionego środka przymusu bezpośredniego.

4. Rozszerzenia zakresu dokumentowania wykorzystania broni palnej o opis skutków⁷;
5. Możliwości stosowania przez Straż Graniczną pokoju izolacyjnego wobec cudzoziemców przebywających w areszcie dla cudzoziemców oraz zmian mających na celu zachowanie spójności z przepisami ustawy o cudzoziemcach (art. 4 pkt 2 ustawy w związku z art. 11 ust. 1 pkt 5b ustawy o cudzoziemcach) oraz organizacją Straży Granicznej (art. 35 ust. 4 pkt 2 oraz art. 42 ust. 1 pkt 2);
6. Rozszerzenia uprawnień funkcjonariuszy służby ochrony Agencji Wywiadu o możliwość wykorzystania broni palnej w przypadkach, o których mowa w art. 47 pkt 3 i 5 oraz użycia lub wykorzystania pocisków niepenetracyjnych, w szczególności w przypadku określonym w art. 47 pkt 5 (podobne uprawnienia posiadają funkcjonariusze ABW wykonujący zadania w zakresie ochrony);
7. Przyznania żołnierzom Żandarmerii Wojskowej prawa do użycia kasków zabezpieczających;
8. Uchylenia art. 35 ust. 4 pkt 9 ustawy, regulującego podejmowanie przez kierownika właściwej komórki organizacyjnej kontroli skarbowej decyzji o użyciu lub wykorzystaniu środków przymusu bezpośredniego, w związku z brakiem uprawnień do stosowania wymienionych w tym przepisie środków przymusu bezpośredniego.

Ponadto:

1. Rozważenia wymaga propozycja dotycząca przywrócenia strażnikom gminnym (miejskim) prawa do użycia konia służbowego jako środka przymusu bezpośredniego. Na etapie prac nad projektem ustawy uznano, że do zadań realizowanych przez strażników gminnych, wystarczające będzie, jeśli konie znajdujące się na wyposażeniu straży, wykorzystywane będą tylko jako środek transportu. Zgodnie bowiem z art. 22 ust. 2 ustawy, konia służbowego jako środka przymusu bezpośredniego używa się do kontroli przemieszczania się grupy osób, przy wykorzystaniu jego masy. Aktualnie za przywróceniem tego uprawnienia przemawia możliwość aktywnego wspierania działań Policji przy zapewnieniu porządku publicznego np. podczas imprez sportowych.
2. Propozycje w zakresie rozszerzenia uprawnień pracowników i inspektorów kontroli skarbowej⁸, strażników Straży Leśnej⁹ i Państwowej Straży Łowieckiej¹⁰, funkcjonariuszy Straży Ochrony Kolei¹¹, wymagają szerszych konsultacji oraz uszczegółowienia argumentów uzasadniających, że postulowane środki są niezbędne do realizacji ustawowych zadań. Wskazać należy, że na etapie prac legislacyjnych nad projektem omawianej regulacji, kierowano się zasadą, aby przyznane uprawnienia były adekwatne i proporcjonalne do zakresu zadań ustawowych realizowanych przez poszczególnych uprawnionych. Ponadto, przyjęto regułę ujednoczenia przepisów w taki sposób, aby służby, w ramach wykonywania podobnych zadań, realizowanych w obszarze swojej właściwości, miały możliwość użycia lub

⁷ Aktualnie, w przypadku wykorzystania broni palnej uprawniony zobowiązany jest do sporządzenia notatki zawierającej następujące informacje: służbowe dane identyfikacyjne uprawnionego, określenie czasu i miejsca wykorzystania broni palnej, opis czynności zrealizowanych przed i po wykorzystaniu broni palnej oraz podpis uprawnionego. Zasadnym wydaje się, aby w dokumentacji sporządzonej przez uprawnionego, który wykorzystał broń palną, była zawarta taka informacja, która pozwoliłaby na zidentyfikowanie ewentualnych skutków wykorzystania broni palnej.

⁸ Propozycja rozszerzenia uprawnień inspektorów i pracowników kontroli skarbowej dotyczy: kolczatki drogowej i innych środków służących do zatrzymywania oraz unieruchamiania pojazdów mechanicznych, środków pirotechnicznych posiadających właściwości ogłuszające i ośniewające oraz siatki obezwładniającej.

⁹ Propozycja rozszerzenia uprawnień strażników Straży Leśnej dotyczy: psa służbowego, konia służbowego, siatki obezwładniającej oraz pocisków niepenetracyjnych.

¹⁰ Propozycja rozszerzenia uprawnień strażników PSŁ dotyczy: wykorzystania pojazdu służbowego i pocisków niepenetracyjnych.

¹¹ Propozycja rozszerzenia uprawnień funkcjonariuszy straży ochrony kolei dotyczy możliwości stosowania pocisków niepenetracyjnych.

wykorzystania porównywalnych środków oraz aby środki te, jak również broń palna były używane lub wykorzystywane w podobnych sytuacjach.

3. W związku z wątpliwościami, dotyczącymi interpretacji art. 51 ustawy w zakresie dokumentowania użycia środków przymusu bezpośredniego w notatniku służbowym, można rozważyć doprecyzowanie tego przepisu w taki sposób, aby wynikało z niego wprost, kiedy należy dokumentować tzw. bezskutkowe użycie lub wykorzystanie środków przymusu bezpośredniego w notatniku służbowym.
4. Rozważenia, wraz z oszacowaniem skutków finansowych, wymagają propozycje nowelizacji art. 10 ustawy, dotyczące wskazania terminu i trybu zwrotu kosztów poniesionych na ochronę prawną, mechanizmów wsparcia finansowego dla uprawnionego w trakcie postępowania karnego oraz rozszerzenie udzielenia pomocy prawnej na inne sytuacje, niż tylko te, gdy w wyniku użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego nastąpiła śmierć osoby.

W opinii Ministerstwa Spraw Wewnętrznych podjęcie decyzji o wszczęciu inicjatywy legislacyjnej wymaga jednak dłuższego niż rok funkcjonowania przepisów ustawy. Prowadzenie dalszego monitoringu funkcjonowania regulacji prawnych obowiązujących w omawianym obszarze pozwoli na obiektywną ocenę rzeczywistych jej efektów oraz wskazanie kierunków rozwoju i modyfikacji przyszłej interwencji legislacyjnej.

Niezależnie od powyższego, uwagi do ustawy zostały zgłoszone przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Dotyczyły one wykładni art. 10 ustawy (wątpliwości w odniesieniu do obowiązku niezwłocznego zapewnienia uprawnionemu niezbędnej pomocy psychologicznej lub prawnej a prawem do zwrotu kosztów poniesionych na ochronę prawną - po zakończeniu postępowania karnego, zakończonego prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu niepopelnienia przestępstwa lub braku ustawowych znamion czynu zabronionego) oraz braku przepisu stanowiącego podstawę do złożenia zażalenia przez osobę, wobec której uprawniony podmiot użył środków przymusu bezpośredniego i broni palnej. Kwestie te poddane zostały odrębnej analizie.

III. DANE DOTYCZĄCE UŻYCIA LUB WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW PRZYMUSU BEZPOŚREDNIEGO I BRONI PALNEJ

1. Informacja dotycząca użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego:

Ze względu na brak obowiązku prowadzenia statystyk w zakresie użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, utrudnione jest dokonanie oceny skali tego zjawiska. Dane w tym zakresie zostały przedstawione przez:

- 1) Straż Graniczną – 988;
- 2) Biuro Ochrony Rządu – 1;
- 3) Agencję Wywiadu – 1;
- 4) Służbę Więzienną – 684;
- 5) Służbę Celną – 267;
- 6) Kontrolę skarbową – 22;
- 7) Inspekcja Transportu Drogowego - 2
- 8) Straż Ochrony Kolei – 555;
- 9) Straż gminną (miejską) – 5395;
- 10) Młodzieżowe Ośrodki Wychowawcze – 7;

11) Zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich - 12;

12) Państwową Straż Łowiecką, Państwową Straż Rybacką, Straż Leśną – nie odnotowano;

Ponadto Komenda Główna Policji poinformowała, że w Policyjnych Izbach Dziecka użyto środków przymusu bezpośredniego w 4 przypadkach¹².

Z przedstawionych, na prośbę Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, danych dotyczących skali użycia lub wykorzystania przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej, wynika, że środek ten był stosowany przez:

- 1) Policję - 179¹³;
- 2) Straż Graniczną - 1¹⁴;
- 3) Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego - 1¹⁵;
- 4) Służbę Celną - 1¹⁶;
- 5) Straż gminną (miejską) - 51¹⁷.

2. Informacja dotycząca użycia lub wykorzystania broni palnej:

Broń palna w omawianym okresie została użyta lub wykorzystana przez:

- 1) Policję - 16 przypadków użycia, 123 przypadki wykorzystania, w tym 4 przypadki nieuzasadnionego wykorzystania¹⁸;
- 2) Straż Graniczną – 18 przypadków wykorzystania;
- 3) Biuro Ochrony Rządu – 3 przypadki posłużenia się bronią w sytuacjach nieobjętych przepisami ustawy¹⁹;
- 4) Kontrolę skarbową - 2 przypadki wykorzystania;
- 5) Państwową Straż Łowiecką - 1 przypadek wykorzystania;
- 6) Państwową Straż Rybacką - 1 przypadek wykorzystania;
- 7) Straż Leśną - 11 przypadków wykorzystania;
- 8) straż gminną (miejską) - 5 przypadków użycia, w tym 1 przypadek nieuzasadniony.

Dodatkowo, Komenda Główna Policji, na podstawie posiadanych informacji, przedstawiła dane dotyczące przypadków tzw. skutkowego użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego oraz użycia lub wykorzystania broni palnej przez:

¹² Rodzaj użytego środka przymusu bezpośredniego: 1 przypadek użycia siły fizycznej w postaci chwytów obezwładniających, a następnie kajdanek (KWP Szczecin), 1 przypadek użycia siły fizycznej w postaci technik transportowych (KWP Poznań), 2 przypadki użycia kajdanek (KWP Białystok).

¹³ Użycie: za pomocą kartridża: 94, w kontakcie bezpośrednim: 81. Wykorzystanie: za pomocą kartridża: 2, w kontakcie bezpośrednim: 2. Odnotowano 1 przypadek skutkowego użycia tego środka. Osobie, wobec której został zastosowany, udzielona została pomoc medyczna polegająca na usunięciu sond z ciała i założeniu opatrunku. Osoba ta nie była hospitalizowana.

¹⁴ Użycie w kontakcie bezpośrednim, bezskutkowe.

¹⁵ Użycie z wykorzystaniem kartridża, w celu obezwładnienia osoby szczególnie agresywnej. Osobie tej udzielono następnie pomocy.

¹⁶ Użycie tasera wobec kierowcy samochodu usiłującego staranować oznakowany pojazd Służby Celnej i stawiającego opór po zatrzymaniu.

¹⁷ Użycie: za pomocą kartridża: 15, w kontakcie bezpośrednim: 35.

¹⁸ Przypadki nieuzasadnionego wykorzystania broni palnej miały związek z czynnością dotyczącą oddania strzału ostrzegawczego, gdzie okoliczności zdarzenia nie uprawniały funkcjonariuszy do wykorzystania broni palnej.

¹⁹ Dwa przypadki posłużenia się bronią związane były z przygotowaniem się funkcjonariusza do objęcia służby na posterunku. Trzeci przypadek posłużenia się bronią skutkowałam śmiercią funkcjonariusza.

1) strażników straży gminnej (miejskiej): 1 przypadek użycia siły fizycznej oraz 1 przypadek użycia pałki służbowej, w wyniku czego doszło do uszkodzenia ciała osoby ujętej.

2) uprawnionych pracowników ochrony:

- 1 przypadek użycia siły fizycznej w stosunku do sprawcy kradzieży mienia, w wyniku czego doszło do uszkodzenia ciała ujętego sprawcy;
- 1 przypadek użycia siły fizycznej, Ręcznego Miotacza Pieprzu (RMP) oraz kajdanek. Bezpośrednio po zdarzeniu osoba, wobec której użyto środków przymusu bezpośredniego nie zgłaszała żadnych dolegliwości, natomiast dwa dni później zmarła w wyniku odniesionych obrażeń wewnętrznych;
- 1 przypadek użycia siły fizycznej, RMP oraz kajdanek, w wyniku czego osoba doznała urazu w postaci złamania nosa, urazu twarzoczaszki oraz urazu chemicznego oczu;
- 1 przypadek wykorzystania broni palnej w celu zaalarmowania lub wezwania pomocy poprzez (oddanie dwóch strzałów ostrzegawczych wobec jednego z napastników, w wyniku czego, napastnik doznał obrażeń (stłuczenia);
- 1 przypadek użycia broni palnej w celu uniemożliwienia bezprawnego odebrania broni palnej (oddanie jednego strzału wobec jednego z napastników, w wyniku czego napastnik doznał rany postrzałowej stopy).

3. Informacja dotycząca postępowań dyscyplinarnych prowadzonych w związku z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej²⁰.

Postępowania dyscyplinarne w związku z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej prowadzone były w:

1) Policji:

Postępowania dyscyplinarne przeciwko policjantom, którym zarzucono popełnienie przewinień dyscyplinarnych w związku z użyciem/wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego w postaci:

- Siły fizycznej: wszczęto 31 postępowań dyscyplinarnych, z których 13 zostało prawomocnie zakończonych, wśród nich 5 umorzono, a w pozostałych: 7 funkcjonariuszy zostało uniewinnionych, 1 funkcjonariusz otrzymał karę dyscyplinarną w postaci wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe.
- Kajdanek: wszczęto 12 postępowań dyscyplinarnych, z których 5 zostało prawomocnie zakończonych, w ich wyniku 5 funkcjonariuszy otrzymało karę dyscyplinarną w postaci nagany.
- Pałki służbowej: wszczęto 20 postępowań dyscyplinarnych, z których 1 zostało prawomocnie zakończone; 1 funkcjonariusz otrzymał karę dyscyplinarną w postaci ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku.
- Pocisków niepenetracyjnych/chemicznych środków obezwładniających: wszczęto 3 postępowania dyscyplinarne, które jeszcze nie zostały zakończone.
- Przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej: wszczęto 8 postępowań dyscyplinarnych, które jeszcze nie zostały zakończone.

Łącznie wszczęto 74 postępowania dyscyplinarne w związku z użyciem lub wykorzystaniem środków przymusu bezpośredniego, z których 19 zostało prawomocnie zakończonych (5 postępowań umorzono, a w pozostałych 7 funkcjonariuszy zostało uniewinnionych, 5 funkcjonariuszy otrzymało karę dyscyplinarną w postaci nagany, 1 otrzymał ostrzeżenie o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku oraz 1 policjant otrzymał karę wyznaczenia na niższe stanowisko służbowe. Ponadto wszczęto 7 postępowań dyscyplinarnych za

²⁰ Stan na lipiec 2014 r.

nieprawidłowe udokumentowanie użycia lub wykorzystania środków przymusu bezpośredniego, z których 6 zostało prawomocnie zakończonych (w 1 przypadku odstąpiono od ukarania, natomiast w 5 przypadkach funkcjonariusze otrzymali karę nagany);

- 2) Biurze Ochrony Rządu - wszczęte zostały trzykrotnie czynności wyjaśniające, z czego w 2 przypadkach postępowania dyscyplinarne zakończyły się wymierzeniem kar upomnienia; trzecie zdarzenie zostało rozpatrzone bez potwierdzenia naruszenia dyscypliny służbowej w obszarze użycia broni palnej; postępowanie karne w tej sprawie jest w toku;
- 3) Służbie Więziennej - odnotowano 4 przypadki wszczęcia postępowań dyscyplinarnych w związku z użyciem: siły fizycznej i kajdanek (postępowanie zakończone wymierzeniem kary dyscyplinarnej), siły fizycznej, kajdanek i celi zabezpieczającej (postępowanie zakończone przeprowadzeniem rozmowy dyscyplinującej), 2 postępowania w związku z użyciem siły fizycznej i celi zabezpieczającej (postępowania zakończone umorzeniem);
- 4) straży gminnej (miejskiej) – 14 przypadków;
- 5) Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych – 1 przypadek.

4. Informacja dotycząca pomocy psychologicznej lub prawnej udzielonej w związku z użyciem środków przymusu bezpośredniego lub broni palnej:

Zgodnie z informacją przekazaną przez uprawnione podmioty pomoc psychologiczna lub prawna udzielana była w:

- 1) Policji - w analizowanym okresie psycholodzy policyjni podejmowali działania wobec 211 osób; pomocy psychologicznej udzielono 87 osobom;
- 2) Służbie Więziennej – odnotowano 6 przypadków udzielenia pomocy psychologicznej lub prawnej w związku z użyciem środków przymusu bezpośredniego;
- 3) Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych - w każdym przypadku użycia środka przymusu bezpośredniego wychowankowie zostali objęci opieką psychologiczną;
- 4) Zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich - w każdym przypadku użycia środka przymusu bezpośredniego wychowankowie zostali objęci opieką psychologiczną i pedagogiczną

Tłoczono z polecenia Marszałka Senatu
